

LOŠKI ROJAK ZDRAVNIK DR. LUDVIK GRBEC

Poreklo¹

V zborniku »Poslanstvo slovenskega zdravnika«² je omenjen med znanimi slovenskimi zdravniki tudi dr. Ljudevit Grbec. Citiram zapis dr. Franja Smerduja: »Ko je član društva dr. Ljudevit Grbec, fizik v Idriji, dobil visoko odlikovanje, mu je društvo čestitalo in se hkrati spominjalo njegovih zaslug pri raziskovanju hidrargoz (zastrupitev z živim srebrom). Dr. Ljudevit Grbec (1805—1880) je bil doma iz Škofje Loke. Izhajal je iz znane Grbčeve zdravniške družine, v kateri so bili oče, očetov brat in še dva brata ranocelniki. Najprej je bil zdravnik za očne bolezni v Ljubljani, pozneje še okrožni zdravnik v Vipavi. Posebno se je odlikoval z znanstvenim raziskovanjem kroničnih zastrupitev idrijskih rudarjev z živim srebrom. Zato je tudi postal cesarski svetnik.«

Iskali smo vire, s katerimi bi dr. Ludvika Grbca lahko поблиže spoznali. V kartoteki »Znamenitejše družine in odličnejše osebe starološke in škofje-loške«, ki jo je sestavil škofijski arhivar Franc Pokorn,³ beremo na eni od pazljivo na roko popisanih strani naslednji zapis: »Jožef Grbec — chirurgus v Škofji Loki v letih 1788 do 1845, ko je 82 let star ostavil svet 28. dne decembra. Ko je prselil se v mesto, je bil oženjen z Ivano, rojeno Gregorič ter imel te-le otroke:« Potem so naštetih štiri otroci po imenih in rojstnih dnevih. »Po smrti prve žene svoje, se je 5. dne novembra 1794 poročil s Frančiško Uhl ter imel naslednjo deco:« Deveti otrok po vrsti je naštet Ludovik Bernard, rojen 14. avgusta 1805, sledita pa še dva brata.

Predpostavljali smo, da je Ludvik Bernard kasnejši doktor Ljudevit Grbec, ki ga omenja Franjo Smerdu v citiranem zborniku. Iskali smo originalni vir, ki je služil arhivarju Pokornu za vpis v kartoteko loških odličnikov. V krstnih bukvah loške župnije svetega Jakoba⁴ smo našli na 14. strani naslednji vpis: »14. avgust 1805, Mesto 117 Ludovicus Bernardus, deček, zakonski otrok očeta dr. Jožeta Gerbitz in matere Frančiške Uhlina, krstna botra Carolus Jugovitz in Rosalia Heinsin.«

Pri iskanju podatkov o Ludoviku Grbcu smo naleteli na različno pisanje njegovega imena: Ludovicus, Ludovik, Ljudevit in priimka Gerbetz, Gerbítz, Grbec, Gerbec. Nedvomno gre za različno pisanje istega imena in priimka. V našem besedilu smo se odločili za domačo slovensko oziroma loško uporabo imena in priimka — Ludvik Grbec.

Arhivar Pokorn navaja, da je Jožef Grbec, oče Ludvika Bernarda, živel v hiši Mesto 115 in se kasneje preselil v hišo Mesto 116, krstna knjiga pa na-

vaja kot mesto rojstva našega laureata hišo Mesto 117. Iz vpisa lastnikov omenjenih stanovanjskih hiš na Mestnem trgu v Škofji Loki⁵ ugotovimo, da je Jožef Grbec ob priselitvi v Škofjo Loko kupil hišo Mesto 115, sedaj Mestni trg 40 (v njej je cvetličarna). Kasneje je dokupil še hišo Mesto 116, njegov sin Anton, kasnejši lastnik omenjenih stavb, pa še sosednjo hišo, verjetno Mesto 117. Obe hiši, kupljeni kasneje, sta sedaj združeni v eno hišo Mestni trg 39. V krstni knjigi v loškem župnišču je vpisana številka rojstne hiše 117, kar pa je mogoče tudi pomotoma, kajti po vseh virih je bil Ludvik Grbec rojen v hiši Mesto 116, torej v severnem delu sedanje hiše Mestni trg 39.

Nismo mogli najti virov, ki nam bi razjasnili, od kod se je priselil Ludvikov oče, oziroma kje je bila doma njegova mati. Oče je bil loški kirurg in ranar (Wundarzt)⁶ preko 50 let. Družinsko tradicijo je nadaljeval njegov sin in Ludvikov brat Anton Grbec, ki je bil rojen leta 1801 in o katerem piše arhivar Polkorn: »Po dovršenih šolskih vedah svojih se je posvetil tudi po vzgledu svojega očeta zdravništvu ter služboval v mestu škofjeloškem kot zdravnik do leta 1872.« Bil je ugleden loški občan in je bil nekaj let tudi loški župan. Od očeta je kupil hišo Mesto 116, v kateri je bil rojen, dr. Ludvik Grbec. Pozneje je to hišo kupila družina Koceli; ime Koceli se hiše drži še danes in na njej je Slovensko zdravniško društvo odkrilo dr. Ludviku Grbcu spominsko ploščo.

V škofjeloškem arhivu in drugih virih podatkov o dr. Ludviku Grbcu ni najti, razen že omenjenih. Menimo, da je še mlad zapustil Škofjo Loko in se ni več vrnil. Žal so podatki o šolanju otrok v loški trivialki zbrani in obdelani šele po letu 1820 in v njih torej ne najdemo nobenega vira, ki nam bi pojasnil, ali je Ludvik Grbec to šolo sploh obiskoval. Možno je, da ga je premožni oče poslal že v začetne šole naravnost v Ljubljano.

Življenje in delo⁷

Iz kataloga ljubljanske klasične gimnazije je razvidno, da je Ludvik Grbec obiskoval gimnazijo v Ljubljani — gramatikalno smer — od 1817. do 1821. leta. Vsa leta je bil oproščen plačevanja šolnine, razen ko se je leta 1818 kot repetitor — padel je namreč iz latinščine — ponovno vpisal v I. razred.⁸ Iz avstrijskega medicinskega koledarja je razvidno, da je Ludvik Bernard Grbec zagovarjal disertacijo na Dunaju leta 1832. V 92. številki Laibacher Zeitung iz leta 1832 zasledimo v prilogi notico, da je dr. Ludvik Grbec prišel 1. avgusta 1832 z Dunaja v Ljubljano in v 122. številki istega časopisa in istega leta je bil oglas: »Podpisani daje s tem v vednost, da on nudi brezplačno pomoč siromašnim pri vseh, posebno pa pri očesnih boleznih, dnevno, v svojem stanovanju pri Čevljarskem mostu številka 168, II. nadstropje. Ludvik Grbec, doktor medicine in magister očesnega zdravstva.«⁹

Dr. Ludvik Grbec je na tem oglasu podpisan kot »dr. d. Med. und Magister der Augenheilkunde«, kajti po podatkih Slovenskega biografskega leksikona¹⁰ je dr. Ludvik Grbec prvi doktor medicine, ki je v Ljubljani ordiniral kot okulist. Bolj obširno to popisuje Ivan Pintar,¹¹ ki ugotavlja, da je »občutna pomanjkljivost študijske reforme na univerzah Avstro-Ogrske monarhije bilo omalovaževanje okulistike«. Po njegovem to opazimo predvsem v Ljubljani, za katero ugotavlja: »Dr. Ludvik Grbec se je dalj časa specializiral pri

dunajskih avtoritetah prof. Rossasu in prof. Jaegerju. Njegov poskus, da bi se uveljavil v Ljubljani kot okulist, se je spričo prebodalca mren patr. kir. Ferda Černiča popolnoma ponesrečil in dr. Grbec se je leta 1833 preselil kot okrožni fizik v Vipavo in pozneje v Idrijo.«

Zadnji podatek, da se je dr. Ludvik Grbec preselil najprej v Vipavo in pozneje v Idrijo, najdemo tudi v Slovenskem biografskem leksikonu¹⁰ in v Smerdujevem članku o sto letih slovenskega zdravniškega društva.¹² Tega podatka doslej nismo mogli potrditi. Nasprotno, imamo podatke, da je dr. Ludvik Grbec najprej približno 2 leti posloval kot provizorični rudniški zdravnik v Idriji, nato približno 1 leto kot okrožni zdravnik v Vipavi in nato 40 let kot rudniški fizik v Idriji.

Dne 7. marca 1835 je cesarsko-kraljevski višji rudarski urad in rudarsko sodišče za Ilirijo v Celovcu sporočilo cesarsko-kraljevskemu rudarskemu uradu v Idriji, da se prosto mesto rudniškega kameralnega zdravnika v Idriji dodeli dosedanjemu okrajnemu zdravniku v Vipavi dr. Josefu Mayerju. Dosedanjemu provizoričnemu rudniškemu zdravniku dr. Ludviku Grbcu se s tem prenehajo izplačevati dohodki pri rudniku.¹³ Cesarsko-kraljevski višji rudarski urad in rudarsko sodišče za kraljevino Ilirijo v Celovcu sta z odlokom dne 9. aprila 1836 na lastno prošnjo upokojila tedanjega obratnega fizika dr. Josefa Mayerja¹⁴ ter še isti dan razpisala prosto mesto za rudniškega zdravnika v Idriji. Ta še danes zanimiv razpis se je glasil: »Razpisuje se prosto mesto za rudniškega zdravnika v Idriji. Letna plača je 700 goldinarjev iz Blagajne rudniškega urada in 100 goldinarjev iz Delavske bratovske deželne blagajne, prosto stanovanje, majhen vrt, zelnik površine okoli 200 kvadratnih klafter, letni pavšal 48 goldinarjev za obiske bolnikov na domu. Pogoji je znanje kranjskega ali vsaj kakšnega slovanskega jezika.«

Dne 11. maja 1836 je dr. Ludvik Grbec poslal rudarskemu uradu v Idriji lastnoročno pisano kratko prošnjo, iz katere je razvidno, da je kandidat za mesto obratnega zdravnika. Na tej prošnji je dr. Ludvik Grbec podpisan kot cesarsko kraljevski okrajni zdravnik za Vipavo in provinco ter tukajšnji obratni fizik. Istega dne rudniški urad v Idriji kandidata priporoča in navaja, da je na podlagi priloženih spričeval (žal niso med akti) razvidno, da poseduje potrebne strokovne sposobnosti in da je tudi v dveh letih provizorične službe v Idriji spoznal razmere, službene dolžnosti, bolezensko problematiko, življenjski način in prehrano prebivalstva ter da je bil že doslej uspešen pri zdravljenju.¹⁵

V času, ko je še bil provizorični rudniški zdravnik v Idriji, dr. Ludvik Grbec ni opustil namena, da se vrne v Ljubljano. Dne 18. novembra 1834 je namreč kandidiral za mesto drugega mestnega zdravnika v Ljubljani. Vpisan je kot osmi prosilec, očitno pa te službe ni dobil.⁹

V idrijskem arhivu hranijo zelo zanimiv prikaz obiskov dr. Ludvika Grbca na domu bolnikov v letu 1837. Za 49 obiskov na domu izven Idrije — v Spodnji Idriji, Ledinah, Črnem vrhu in Beli je dr. Grbec porabil 97 ur za same obiske in 174 ur za pot na obiske.¹⁶ Če je ta lastnoročno podpisani prikaz točen, potem so obiski bolnikov na domu v tem času in v tem kraju bili zelo zamudni. Obisk na domu je trajal poprečno 1e nekaj minut manj kot 2 uri, a za poprečno pot na 1 obisk je zdravnik porabil dobre 3 in pol ure.

Iz idrijskega arhiva je razvidno še nekaj dragocenih podatkov o delu in življenju rudniškega obratnega zdravnika dr. Ludvika Grbca. V burnem re-

volucionarnem letu 1848 so se zastopniki idrijskih rudarjev pisмено pritožili cesarsko-kraljevskemu rudarskemu uradu v zvezi z zdravniškim delovanjem dr. Ludvika Grbca. Zagovorna izjava dr. Ludvika Grbca se v slovenskem prevodu glasi:¹⁷

Slavni c. kr. rudarski urad

V zvezi s protokolirano pritožbo zastopnikov tukajšnjih rudarjev, da se namreč s premalo prizadevnosti z bolniki pečam in predvsem starejšim bolnikom s svojim brezbriznim vedenjem jemljem pogum, tako da se komaj še upajo zaprositi me za pomoč, nadalje, da se tako strogo držim ordinacijskih ur in da obiske pri bolnikih zanemarjam, podpisani podajam sledečo izjavo:

V času mojega nad 13-letnega delovanja sem kot zdravnik delal tako, da me niso le vse oblasti, ampak celo njegovo veličanstvo pohvalilo; tudi mora vsak bolnik priznati, da sem ob vsakem času neutrudno, čim sem bil pozvan, opravil svoj zdravniški obisk in prav gotovo lepo število bolnikov z uspehom zdravil. Bil sem torej, na splošno rečeno, v službi prizadeven in sem večkrat več storil, kakor bi moral. Naj se slavni rudarski urad spomni le, kako pogosto so se menjali kirurški subjekti. Vprašam se, kdo je te seznanil s tukajšnjo prakso? Ali je to mogoče brez obiskov pri bolnikih storiti? Ali ne kaže apoteka številne recepte, ki sem jih jaz predpisal? Ali je znan kak primer, ko, poklican k bolniku, nisem obiska opravil, najsi je bilo to podnevi ali ponoči? Število obiskov pa določa zdravnik, ne pa bolnik, kajti to se ravna po vsakokratnem primeru, tako da sem včasih tudi trikrat dnevno obiskoval težke bolnike v najbolj oddaljenih hišah. Ali mi kdo lahko to oporeka? Fizično je nemogoče pokretne bolnike ali hiravce dnevno obiskovati; za to ne bi niti trije zdravniki zadoščali, zato imamo ordinacijske ure in toliko obiskov se tudi strokovno ne more zahtevati.

Ali si morda kdo drzne mi mojo zdravniško sposobnost oporekati? To so kompetentne oblasti ocenile in na podlagi mojih sposobnosti me je njegovo veličanstvo za to mesto izbralo in njegovega visokega zaupanja nisem nikoli zapravil, pač pa ga bom, če ne bom deloval, kakor mi narekujeta znanost in zvestoba prisegi, ampak delal po samovoljnih zahtevah bolnikov pri zdravniškem delu. Tudi na smešno navedbo, da se do starih bolnikov vedem brezbrizno, res ne vem kaj odgovoriti. Kolikor vem, prav gotovo nisem brez vzroka nikogar užalil in prav stari ljudje so tisti, ki se do njih v primeru bolezni posebno dobrohotno vedem. Ali sem bil do koga neustrežljiv? Mnogo preveč resen je moj poklic in preveč konsekventen moj karakter, da bi kot zdravnik, podobno harlekinu ali mešetarju, izpadel kot kak norčav ali primitiven človek, da bi se moral potem takega nevrednega vedenja sam sramovati. Odiozno mi je načelo: Mundus vult deici, ergo. Vendar se bom, moral, dasi s hudo nejevoljo, mogoče na to načelo navaditi.

Tako pa staj bila moje izvrševanje dolžnosti kot tudi moja osebna čast s takimi obdolžitvami na premeten in resnično neutemeljen način napadena, da se težko znebim suma, da so v tem primeru rudarji naselili nekemu splošno nevarnemu podpihovalcu, ki se je razgalil s tem, da uporablja taka sredstva za podle namene. Ali pa, kar v teh časih tudi sam slišim, imajo rudarji o delovanju tukajšnjega zdravnika napačne predstave in pričakujejo od njega, da se bo potegoval za stvari, ki so izven njegovih možnosti. Če drži moj prvi sum, bi bila sreča za Idrijo, če bi se takih oseb rudarji skrbno izogibali. Drugi sum pa bi pojasnilo rudarskega urada, da zaščiti poštenega uradnika pred zmotami med ljudstvom, lahko odvrnilo. Rudarji namreč mislijo, da s sanitetno inštrukcijo podana omejitev prostega prejemanja zdravil izhaja od podpisanega in da ima on dolžnost in možnost, da o tem odloča. Anuliranje tega predpisa in ponovna neomejena prostost glede zdravil pa ni v njegovi moči, saj se mora on po inštrukciji natančno ravnati. Izmikati se, spreminjati ali celo ne upoštevati predpisa, ki ga je izdala prejšnja dvorna komora

za denarstvo in rudarstvo podrejenim uradom, pa tukajšnji zdravnik ne more. Če se občinstvo čuti, da so ga s tem odlokom nepravilno prizadeli, naj uporabi zakonito pot in mirno čaka na odgovor. Nikakor pa ljudje ne smejo na tak način ali z zmotnimi navedbami službene dolžnosti nekega uradnika napadati in njegovo čast prizadeti.

Nadalje menijo ljudje, da gospodu rudarskemu svetniku pošte prenašam, kar pa bi se lahko prisodilo vsakemu, ki mora z gospodom rudarskim svetnikom obče-vati. Pozivam gospoda rudarskega svetnika naj pove, ali sem bil kdaj s tem škodljiv. Nasprotno, vedno sem se ob takih priložnostih, če je bilo le mogoče, zavzemal za delavca. Tudi slišim od mnogih strani, da kot zdravnik vplivam na razdeljevanje nadarbin in da zato rudarji, ki imajo le polovično provizijo, teh nadarbin ne dobe. Tudi mi očitajo, da pri dodeljevanju oskrbnin samovoljno postopam. Take zmotne trditve bi mi seveda nakopale nenaklonjenost mnogih rudarjev, kar ne bi bilo čudno. Toda taki sumi jih ne upravičujejo, da bi me tudi sumničili, kar zadeva moje dolžnosti in moje zdravniško delovanje.

Tistih sto goldinarjev iz bratovske skladnice, ki so za izboljšanje eksistence tukajšnjega zdravnika priznani in sprejeti, ne bo vplivalo na mojo zdravniško dejavnost in ne bo podžigalo moje delavnosti, še manj pa se bom pustil zaradi tega pri mojih službenih dolžnostih speljati. Svojo službo bom opravljal, kot se spodobi za cesarskega služabnika, vendar več, kot sem storil, ne morem narediti, še manj pa si dovoliti svojevoljne zahteve, čeprav mi stalno očitajo ta dodatek iz bratovske skladnice. Iz tega razloga se, čeprav mi je težko, odpovedujem polovici tega honorarja prostovoljno in teh petdeset goldinarjev izrecno določam, da se toliko časa, dokler erar ne bo zvišal moje plače, preko tukajšnjega župnega urada razdeljuje med revne, nepokretne rudniške bolnike od zdaj naprej.

Končno naj še korigiram nepravilne in nesmiselne obtožbe v zvezi s predpisovanjem zdravil in v zvezi s poslovanjem apoteke. Odboru dajem na znanje, da je lanskih devet tisoč receptov veljalo 2312 goldinarjev in da na en recept povprečno pride 15 krajcarjev in ne kot oni pravijo le 7. Vrednost zdravil na recept pri revežih je bila povprečno 9 krajcarjev, torej se vidi, da so rudarji v zdravnikovi ordinaciji privilegirani. Sploh uživajo, kar zadeva zdravstveno oskrbo, pozornost in nego, kakršne nikjer niti stranke, ki plačajo, nimajo.

Menim, da sem svojo uradno zvestobo in osebno čast zadostno obranil, pri tem pa tudi prikazal vzroke teh težkih žalitev. Prepričan sem, če bo gospod rudarski svetnik v moji prisotnosti predstavnikom, ki so te tožbe predložili, vse navedene zmotne trditve sporočil in jih razvrednotil, da se bo pomirila vsa ta očitna sovražna stvar. Saj gre le za nekatere, ki igrajo vlogo garjavih ovc. To bom tudi kmalu s podpisi rudarske srenje dokazal, tako se bo videlo, da imam visoko zaupanje in da so na splošno prebivalci temu sramotnemu postopku nenaklonjeni. Če pa bo odbor, v katerem so tudi moji pristaši, moje opravičilo poslušal in sprejel, bo tudi izpričal moje dobro ime in bo rudarje odvrčal od žaljivih izjav in dejanj, ki bi imeli lahko težke posledice. Zahtevam tako spoštovanje in vedenje, ki mi kot zvestemu uradniku pritiče, to upoštevati pa mora tudi rudar po svoji prisegi in rudarski urad je dolžan take odnose vzdrževati.

Vse to podpisani, zvest svoji dolžnosti, podajam slavnemu rudarskemu uradu kot svoje opravičilo.

Dr. Grbec
c. kr. obratni fizik

Pritožba rudarjev in odgovor dr. Grbca sta dragocen prispevek zgodovini slovenske medicine dela. Dragocen, ker govori tudi o neposredni možnosti rudarjev, da se pritožijo in vplivajo na izvajanje svojega zdravstvenega varstva.

Po tem dogodku se je dr. Ludvik Grbec ponovno odločil, da se vrne v Ljubljano. Leta 1850 se je sporazumel z ljubljanskim zdravnikom dr. Collorettom, da zamenjata službeni mesti. Tokrat je ljubljanski mestni magistrat s tem soglašal in je dr. Ludvik Grbec zaprosil za razrešitev službe v Idriji s 1. aprilom 1851.¹⁸ Po ministrskem odloku z dne 10. decembra 1850 je bila ta zamenjava odobrena.¹⁹ Dne 3. marca 1851 je cesarsko-kraljevska direkcija za rudarstvo in gozdarstvo iz Gradca pismeno zaprosila rudniškega svetnika Rudolfa von Lichtenfelsa iz Idrije, naj pošlje mnenje o tej zamenjavi in mnenje o obeh kandidatih.¹⁹ Dne 13. marca 1851 je Lichtenfels poslal direkciji poročilo naslednje vsebine:²⁰

Dr. Grbec velja za zdravnika, ki, če se za pacienta zavzame, ne odneha, da ne bi zdravljenja sicer previdno, a če je treba, tudi energično izpeljal in pri svojem zdravljenju ni neuspešen. Na splošno pa ga ne pohvalijo, da bi bil kaj posebno delaven. S svoje strani bi mu očital, da tiste, ki bolezen hlinijo, premalo trdo prijemajo, kar lahko vodi k zlorabam. Če bodo ljudje odločali o tem, kateri od obeh zdravnikov naj bo v Idriji, potem dr. Grbcu ne bo težko pridobiti jih zase. Tudi meni bi bilo ljubše, da ne pride do zamenjave, da torej Grbec ostane v Idriji. Dr. Colloretto ima neurejene družinske razmere, veliko otrok, je zadolžen etc. Dela je v Idriji za zdravnika dosti, tedensko je na bolniškem dopustu 40 do 60 oseb.

In tako je dr. Ludvik Grbec še nadalje ostal v Idriji. Delal je in poglobljaj svoje znanje in izkušnje na področju zdravlja in bolezni idrijskih rudarjev, predvsem na področju zdravljenja merkuralizma.

Idrijski arhiv hrani obširno, več strani obsegajoče strokovno poročilo dr. Ludvika Grbca iz leta 1862 o uporabi kalijevega jodida pri zdravljenju merkuralizma.²¹ Poročilo je podano na podlagi večletnega lastnega opazovanja in študija, čeprav je bila raziskava naročena in nadzorovana od ministrstva. Poročilo je medikohistorično in strokovno zelo zanimivo in zahteva ločeno ter poglobljeno obdelavo in objavo.

Še naslednji podatek iz idrijskega arhiva je zelo pomemben za biografijo dr. Ludvika Grbca in za proučevanje vpliva idrijskih rudarjev na urejanje zdravstvene problematike v rudniku in v kraju. Dne 16. septembra 1866 se je rudarskemu uradu pritožila reprezentanca bratovske skladnice v Idriji z naslednjimi besedami: »Vedno pogostejše se slišijo pritožbe, da delavci, kadar zbolijo, ne dobe ustrezne pomoči, in sicer zato, ker je gospod dr. Grbec vedno bolehen, gospod kirurg Dolinar je star in betežen, pomočnik gospoda obratnega kirurga Alojz Novak pa je sedaj postal okrajni ranocelnik in sedaj v času epidemije griže obiskuje predvsem prebivalce na deželi.«²²

Dr. Ludvik Grbec je bil upokojen 31. decembra 1875, to je po več kot štiridesetih letih dela kot obratni fizik v Idriji. Dne 21. januarja 1876 je poslalo ministrstvo z Dunaja rudniški direkciji v Idriji naslednje sporočilo:

»Njegovo veličanstvo je z najvišjim odlokom dne 19. januarja 1876 upokojenemu rudniškemu fiziku v Idriji dr. Ludviku Grbcu, v priznanje njegove dolgoletne zveste in zaslužne službe, takse prosto podelilo naslov cesarskega svetnika.«²³

Ob tej priliki mu je čestitalo tudi Slovensko zdravniško društvo iz Ljubljane.¹² Vendar dr. Ludvik Grbec ni dolgo užival cesarsko-kraljevskega svetniškega naslova in pokojnine. Iz mrliške knjige župnijskega urada v Idriji je razvidno, da je dr. med. Ludvik Grbec umrl v Idriji 13. marca 1880, in da je

bil tam pokopan 15. marca. Grob ni ohranjen, ker so po zadnji vojni staro pokopališče preuredili v park.

V Slovenskem biografskem leksikonu je omenjeno, da portret dr. Ludvika Grbca hrani gospa dr. Trilerjeva.¹⁰ Iskali smo portret pri nekaterih družinah s tem priimkom, vendar ga na žalost nismo našli. Tako dr. Ludvika Grbca ne moremo predstaviti tudi vizualno. Upamo pa, da smo ga zadovoljivo predstavili kot škofjeloškega rojaka, kot ne po svoji krivdi neuspelega prvega ljubljanskega okulista in kot več kot štiri desetletja zelo uspešnega idrijskega rudniškega obratnega zdravnika.

Opombe

1. T. Košir, predavanje na 112. občnem zboru slovenskih zdravnikov na Bledu, 15. 5. 1975. — 2. *Fr. Smerdu*, Poslanstvo slovenskega zdravnika, Ljubljana 1965, str. 34. — 3. Zgodovinski arhiv Ljubljana, oddelek v Škofji Loki, Kartoteka vsebuje osebe od 13. do začetka 20. stoletja. — 4. Krstna knjiga loške župnije 1804—1815, str. 14 (shranjena v župnišču v Škofji Loki). — 5. Knjiga vpisov se nahaja v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, oddelek v Škofji Loki. — 6. *Fr. Štukl*, Zdravstvene zadeve v Škofji Loki do druge svetovne vojne, Loški razgledi 1974, str. 103. — 7. M. Kocijančič, predavanje na 112. občnem zboru Slovenskega zdravniškega društva, Bled, 15. maja 1975. — 8. Zgodovinski arhiv Ljubljana, oddelek Ljubljana, fond Prva ljubljanska gimnazija — klasična. — 9. Idem, zbirka dr. Ivana Pintarja. — 10. Slovenski biografski leksikon I, str. 245, geslo Grbec (Gerbetz) Ludvik. — 11. I. Pintar, Mediko-kirurški učni zavod v Ljubljani, Ljubljana 1939. — 12. *Fr. Smerdu*, Sto let slovenskega zdravniškega društva, Poslanstvo slovenskega zdravnika, Ljubljana 1965. — 13. Zgodovinski arhiv Ljubljana, oddelek Idrija, fond Rudnik živega srebra Idrija, fascikel rudniški zdravniki, ranocelniki, babice, osebni akti, št. 375. — 14. Idem, št. 521, 844. — 15. Idem, št. 694. — 16. Idem, št. 1230. — 17. Idem, št. 1222 de 1884. — 18. Idem, št. 1 in 2 de 1851. — 19. Idem, št. 686. — 20. Idem, št. 15/J 851. — 21. Idem, št. Z 1318/17. — 22. Idem, št. 58. — 23. Idem, št. 59.

Dolgo in plodno življenjsko in delovno pot loškega rojaka in znanega idrijskega rudniškega obratnega zdravnika dr. Ludvika Grbca so mi pomagali osvetliti arhivist Marjan Drnovšek iz Zgodovinskega arhiva Ljubljana, idrijski zdravnik dr. Jože Pfeifer in arhivski strokovni sodelavec idrijskega oddelka Zgodovinskega arhiva Ljubljana Andrej Černilogar.

Zusammenfassung

DR. LUDVIK GRBEC, EIN LANDSMANN AUS ŠKOFJA LOKA

Die Autoren behandeln die Abstammung, den Lebenslauf und die Tätigkeit des am 15. August 1805 in Škofja Loka geborenen und am 13. März 1880 in Idrija verstorbenen Arztes Dr. Ludvik Grbec. Der Artikel vermittelt vor allem neue Daten über die Familie des Arztes und ihren Besitz in Škofja Loka sowie über seine Dienstjahre in Idrija, wo er seit 1836 als Betriebsarzt des Quecksilberbergwerks tätig war.